

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Jõustumise kp:
Avaldamismärge:

Vabariigi Valitsus
korraldus
algtekst
29.07.2010
RT III 2010, 35, 133

Nõusolek maavara kaevandamise loa andmiseks

Vastu võetud 29.07.2010 nr 302

Korraldus kehtestatakse «Maapõueseaduse» § 34 lõike 2 alusel.

1. ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

Keskonnaministeeriumi Harjumaa keskkonnateenistus sai 26. oktoobril 2004. a OÜ-lt Vao Paas nõuetekohase maavara kaevandamise loa taotluse ehituslubjakivi kaevandamiseks Jägala lubjakivimaardlas. 29. oktoobril 2008. a esitas OÜ Vao Paas Harjumaa keskkonnateenistusele muudetud maavara kaevandamise loa taotluse tulenevalt Harjumaa keskkonnateenistuse 22. septembri 2008. a kirjast nr 30-11-3/39869-2.

Taotletav Jägala (Ruu) mäeeraldis ja selle teenindusmaa asuvad Harju maakonnas Jõelähtme vallas Anija metskonna maatükil nr 12 (katastritunnus 24505:002:0103), riigimaal. Luba taotletakse järgmistel tingimustel: mäeeraldise teenindusmaa suurus on 50,04 ha, sh mäeeraldis 30,31 ha; mäeeraldise piirides paikneb 3 028 000 m³ suurune ehituslubjakivi tarbevaru, mis on kogu ulatuses kaevandatav. Kaevandamise lubatud maksimaalne aastamäär on 250 000 m³. Loa kehtivusaeg on 30 aastat. Maavaravaru kavandatakse kasutada ehituskivi ja ehituskullustiku valmistamiseks. Harjumaa keskkonnateenistus on taotluse avalikustanud ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded 1. märtsil 2005. a, millega seoses ettepanekuid ega vastuväiteid ei esitatud.

Menetluse kestel korraldati keskkonnamõju hindamine (edaspidi ka *KMH*), mis algatati Harjumaa keskkonnateenistuse 8. novembri 2004. a kirjaga nr 30-12/1/4305. Keskkonnamõju hindas Osäühing Eesti Geoloogiakeskus. Ekspertid ei pea kaevandamist sedavõrd ohtlikuks, et sellest peaks loobuma, kuid *KMH* aruanne jättis järelevalvajale ja ka avalikkusele ülemäära palju ruumi kahtlusteks ega taganud vajalikku kindlust adekvaatse otsuse langetamiseks. Harjumaa keskkonnateenistus pöördus Keskonnaministeeriumi poole taotlusega tellida *KMH* aruande kvaliteedi hindamiseks asjakohane ekspertis. Sihtasutus Säätva Eesti Instituut (SEI Tallinn) tegi eespool nimetatud kvaliteedikontrolli. Töörühma liikmete hinnangul on *KMH* tehtud menetluse ajal kehtinud nõuete kohaselt ning õiguspäraselt. Vastavalt Sihtasutuse Säätva Eesti Instituut ettepanekutele täiendati *KMH* aruannet alternatiivide kaalumise, samuti seire- ja korrastamisnõuete ning Jägala lubjakivimaardla II ploki võimaliku kasutuselevõtu mõjuga. *KMH* aruandesse lisati tulevase karjääri korrastamise põhimõtteline kava. *KMH* järelevalvaja ei kiitnud *KMH*d heaks, tuginedes «Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnanjuhtimissüsteemi seaduse» (edaspidi *KeHJS*) § 22 lõike 3 punktidele 3 ja 5. Lähtudes *KeHJS* § 22 lõikest 5, soovitati aruannet täiendada puuduvaid teemasid käsitleva osaga ja aruanne uuesti avalikustada. Täiendatud aruande avalik arutelu toimus 8. mail 2007. a Jõelähtme rahvamajas. Harjumaa keskkonnateenistuse korraldatud arutelu käigus vastasid Osäühingu Eesti Geoloogiakeskus ekspertid küsimustele ning jagasid selgitusi. Harjumaa keskkonnateenistus kiitis 22. septembri 2008. a kirjaga nr 30-11-3/39869-2 *KMH* aruande heaks. *KMH* aruandes ning heakskiidukirjas on määratud meetmed, mida tuleb kavandatava tegevuse puhul rakendada, et vältida või minimeerida negatiivset keskkonnamõju. Meetmete määramisel on arvestatud keskkonnamõju hinnanud ekspertide soovitusi.

Vastavalt «Maapõueseaduse» § 28 lõikele 3 saadab loa andja kaevandamisloa taotluse ning taotluse kohta tehtava otsuse eelnõu Eesti Maavarade Komisjonile (edaspidi *EMK*) ja kavandatava kaevandamiskoha kohalikule omavalitsusele nendelt kirjaliku arvamuse saamiseks.

Jõelähtme Vallavolikogu tegi 27. jaanuaril 2009. a otsuse pidada OÜ Vao Paas lubjakivi kaevandamise loa taotluse rahuldamist ja talle ehituslubjakivi kaevandamise loa andmist põhjendamatuks, kuna puudusid olulised põhjendused ning Ruu külla kavandatava lubjakivikarjääri alternatiivide uuring.

Kuna muud keeldumise alused puuduvad, siis avaldas OÜ Vao Paas 29. oktoobri 2008. a kirjaga nr 50 soovi taotleda kaevandamisloa saamiseks vajalikku nõusolekut Vabariigi Valitsuselt.

EMK soovitas 17. septembri 2009. a istungi protokollilise otsusega nr 09-198 Keskonnaministeeriumil toetada OÜ Vao Paas Vabariigi Valitsusele esitatavat taotlust.

2. ÕIGUSLIKUD JÄRELDUSED

«Maapõuseaduse» § 34 lõike 1 punkti 16 kohaselt keeldutakse maavara kaevandamise loa andmisest, kui kohalik omavalitsus ei ole maavara kaevandamise loa andmisega nõustunud. Sama paragrahvi lõike 2 kohaselt tohib lõike 1 punktis 16 nimetatud juhul kaevandamisloa anda Vabariigi Valitsuse nõusolekul. Seega kui kohalik omavalitsus ei nõustu maavara kaevandamise loa andmisega, ei saa maavara kaevandamise luba anda ilma Vabariigi Valitsuse nõusolekuta.

«Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse» § 2 lõikest 1 tulenevalt on kohalik omavalitsus põhiseaduses sätestatud omavalitsusüksuse – valla või linna – demokraatlikult moodustatud võimuorganite õigus, võime ja kohustus seaduste alusel iseseisvalt korraldada ja juhtida kohalikku elu, lähtudes valla- või linnaelanike õigustatud vajadustest ja huvidest ning arvestades valla või linna arengu iseärasusi.

KeHJS § 3 punkt 1 sätestab, et keskkonnamõju hinnatakse, kui taotletakse tegevusloa või selle muutmist ning tegevusloa taotlemise või muutmise põhjuseks olev kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju. Sama seaduse § 6 lõike 1 punkti 28 kohaselt on pealmaakaevandamine suuremal kui 25 hektari suurusel alal olulise keskkonnamõjuga tegevus. Kuna taotletava mäeeraldise pindala on 30,31 ha, otsustas Harjumaa keskkonnateenistus algatada keskkonnamõju hindamise oma 8. novembri 2004. a kirjaga nr 30-12/1/4305. Keskkonnamõju hinnanud eksperdid on leidnud, et kaevandamisega avaldatakse keskkonnale olulist mõju, kuid seda mõju on võimalik keskkonda kaitsvate meetmetega ära hoida või leevendada.

Jõelähtme Vallavolikogu esimehe 28. jaanuari 2009. a kirjas nr 19-2/3721-3 on märgitud neli loa andmisest keeldumise põhjust:

- 1) Eesti Energia Kaevandused AS kavandab lähiajal suurendada killustiku tootmist kogusteni, mis võimaldavad rahuldada kogu Eesti vajaduse selle toote järele;
- 2) enne «Looduslike ehitusmaterjalide kasutamise riikliku arengukava 2010–2020» valmimist ja heakskiitmist puuduvad Jõelähtme Vallavolikogul olulised kaalutlused, sh alternatiivide kohta, milleta ei ole võimalik teha kvalifitseeritud otsuseid loa taotluse kohta;
- 3) KMH aruandes ei ole käsitletud uuringut Kaberla oja maksimaalse veevooluhulga kohta, mida on võimalik jõesängi mahutada;
- 4) KMH protsessi ei olnud kaasatud Kuusalu Vallavalitsus.

Kirjas nimetatud põhjuseid ei saa arvesse võtta järgmiste asjaolude tõttu:

- 1) Eesti Energia Kaevandused AS valmistab ja kavandab täitematerjalina kasutatava killustiku valmistamist suures mahus aherainest, kuid see killustik on madalakvaliteediline ning on seetõttu väga piiratud kasutusotstarbega. Seetõttu leevendab see killustiku vajadust vaid piiratud tööloikudel ega võimalda rahuldada kogu Eesti vajadust selle toote järele;
- 2) «Looduslike ehitusmaterjalide kasutamise riikliku arengukava 2010–2020» taustinfo on kogutud ja eelnõu on valmis. Kogutud dokumentide põhjal saab öelda, et Tallinna piirkonnas jätkub loodusliku lubjakivi varu (varustuskindlus) ligi 16 aastaks. Tallinna ümbruses asuvates Maardu ja Vao lubjakivimaardla mäeeraldistes jätkub maavaravaru vaid 6 aastaks;
- 3) arvutuste kohaselt suudab Kaberla oja mahutada tulevases karjäärist väljapumbatava vee. KMH aruandes on esitatud andmed planeeritavast Ruu karjäärist väljapumbatava ja Kaberla ojja suunatava veehulga kohta. Väga sademeterohkel ajal võib karjääri töötamise lõpuaastatel (kuni 10 000 m³ ööpäevas ehk 0,12 m³ sekundis) veetase ojas tõusta karjäärivee arvel ainult kuni 10 cm. Kontrollitud kvaliteediga vee suunamine Kaberla ojja parandab oja veerežiimi ja kalade kudumise võimalusi;
- 4) Kuusalu Vallavalitsus ei olnud kaasatud KMH protsessi, sest negatiivne keskkonnamõju on Kuusalu valla territooriumil praktiliselt olematu. Jõelähtme Vallavalitsuse kirjas mainitud Kaberla oja läbib Kuusalu valda väga väikeses ulatuses.

«Maapõuseaduse» § 28 lõike 4 kohaselt tuleb maavara kaevandamise loa andmisel arvestada ka EMK arvamust. EMK soovitas Keskkonnaministeeriumil toetada OÜ Vao Paas Vabariigi Valitsusele esitatavat taotlust.

Vastavalt «Maapõuseaduse» § 3 lõikele 3 ei ole Jägala lubjakivimaardla üleriigilise tähtsusega maardla, kuid tulenevalt sama seaduse § 4 lõikest 1 kuulub aluspõhja maavara riigile. Seega on ka kohaliku tähtsusega lubjakivimaardlas olev maavara riigi oma.

Lähtudes KMH aruandest on maavara kaevandamise loa andmine põhjendatud, kuna:

1. Hoolimata keskkonnamõju hinnanud ekspertide seisukohast, et kaevandamine avaldab suuremat või vähemat mõju keskkonnale ja inimese heaolule, ei pea nad kavandatavat tegevust sedavõrd ohtlikuks, et sellest peaks loobuma, kuid peavad vajalikuks võtta kavandatava tegevuse negatiivse keskkonnamõju ärahoidmiseks ja leevendamiseks kasutusele vajalikud meetmed. Maavara kaevandamisel tuleb rakendada tehnoloogilisi ja korralduslikke võtteid, mis tagavad vähima võimaliku keskkonnahäiringu, sh sotsiaalse keskkonna negatiivsete muutuste minimeerimise.

2. Keskkonnaministeeriumis on koostamisel «Looduslike ehitusmaavarade kasutamise riiklik arengukava 2010–2020». Arengukava koostajad liigitavad ehituslubjakivi täite- ja ballastmaterjaliks, mille tarbimist iseloomustab suur maht, vähene töötlemisvajadus ja laialdane kasutamine. Karjääride asukohta valikut suunab eelkõige tarbimine. Üldjuhul ei ole täite- ja ballastmaterjalil suurt ekspordipotentsiaali. Ehituslubjakivi jt karbonaatsete maavarade optimaalseks veokauguseks võib pidada 50 kilomeetrit tingimusel, et ressursi jaotus on ühtlane ja piisav.

Majanduslangusest tingitud ehitusotstarbelise maavara nõudluse vähenemisest hoolimata püsib see siiski tasemel, kus Tallinna lähipiirkonna lubjakivi ja kruusa varud ammenduvad aastaks 2015. Et tekkivat olukorda leevendada, tuleb juba uue kümnendi hakul avada Tallinna majandusvööndi varustamiseks suurem lubjakivikarjäär või -karjäärid.

Maanteeameti andmetel kavandatakse nimetatud mäeeraldise ümbruses ligi 50 km ulatuses mitut suuremahulist teeprojekti. Praeguseks on saanud Euroopa Liidu finantstoetuse kohta positiivse otsuse järgmised objektid: Tallinna–Narva maantee Vao–Maardu lõik ja Valgejõe–Rõmeda lõik, sh Viitna ümbersõit, ning Tallinna–Tartu maantee Aruvalla–Kose lõik. Peale selle toimuvad Tallinna ringtee Vao–Jüri lõigu, Tallinna–Tartu maantee Kose–Mäo lõigu ja Tallinna–Narva maantee Rõmeda–Haljala lõigu projekteerimistööd. Kõik need objektid vajavad suures mahus killustikku, mille toormeks on lubjakivi.

3. Eesti üldist ehituslubjakiviga varustuskindlust võib viie viimase aasta tarbimismahtude juures pidada heaks, kuid Põhja-Eestis rahuldavaks. Põhja-Eestit iseloomustab suur tarbimine, seetõttu on maavara kaevandamine Jägala lubjakivimaardlas ehituslubjakivi ja killustiku tootmiseks sobiv ning maavara kvaliteedist tulenevalt otstarbekohane.

3. OTSUS

Vastavalt «Maapõueseaduse» § 34 lõikele 2 ja arvestades, et ehituslubjakivi kaevandamisega Jägala lubjakivikarjääris ei kaasne keskkonnamõju, mida ei ole võimalik ära hoida või leevendada, ning et «Maapõueseaduse» § 34 lõike 1 punktides 1–14 sätestatud maavara kaevandamise loa väljaandmisest keeldumise alused puuduvad, samuti võttes aluseks Eesti Maavarade Komisjoni 17. septembri 2009. a istungi protokollilise otsuse nr 09-198, nõustuda OÜ-le Vao Paas Jägala lubjakivikarjääris ehituslubjakivi kaevandamise loa andmisega. Maavara kaevandamise loa andmise otsuse teeb ja loa tingimused seab Keskkonnaamet.

4. VAIDLUSTAMISVIIDE

Korraldust on võimalik vaidlustada «Halduskohtumenetluse seadustikus» sätestatud korras 30 päeva jooksul korralduse teatavaks tegemise päevast arvates.

5. KORRALDUSE TEATAVAKS TEGEMINE

Keskkonnaministeriumil teha korraldus Keskkonnaametile, OÜ-le Vao Paas ja Jõelähtme Vallavalitsusele teatavaks.

Peaminister Andrus ANSIP

**Riigikantslei istungiosakonna juhataja
riigisekretäri ülesannetes Aivar RAHNO**